

Soru: Kişi gayri müslim anne-babasının nafakasını temin etmekle mükellef midir?

FETVA

İslam anne-baba hakkına büyük bir önem atfetmekte, onlara iyilikte bulunmanın en faziletli amellerden olduğunu haber vermektedir.¹ Bir çok ayet-i kerimede Allah Teala kendisine ibadet edilmesini emretmenin veya şirk koşulmasını yasaklamanın ardından anne-babanın hakkına riayet edilmesini talimatını vermekte, onlara itaatsizliği ise yasaklamaktadır.² Kişinin fakir olan anne-babasının nafakasını temin etmeyle mükellef olması ebeveynin hakkına riayet bağlamında değerlendirilir. Babasının kendisinden malını talep etmesinden şikayet eden sahabiye Allah Rasulü ﷺ “Sen ve malın babana aitsiniz.”³ buyurarak ebeveynin nafakasının çocuk üzerine vazife olduğunu ifade etmiştir.⁴ Ayrıca onların fakir olmaları halinde nafakalarının temin edilmesi Allah Teala'nın onlara yönelik yerine getirilmesini emrettiği ihsanın en güzel örneklerindedir.⁵ Yine Kur'an'ı Kerim'de emredilen anne-babaya teşekkürün bir manası da onların nafakasını sağlamaktır. Zira teşekkür etmek, yapılan bir iyiliğe misli bir iyilikle mukabelede bulunmak manasına geldiğinden, çocuğun ebeveynin onu yetiştirmesi, terbiye etmesi, ona iyilikte bulunması, onu her türlü şerden koruması karşılığında onlara iyilikte bulunması, nafakalarını temin etmesi ebeveyne kadirşinas davranmaktır.⁶ Bununla birlikte kişinin nimet içinde bir hayat idame ettirip anne-babasını aç bırakması Allah Azze ve Celle'nin emrettiği “marufa”(anne-babaya iyi davranmaya) da zıt bir davranıştır.⁷ Kişi gayri müslim dahi olsa fakir olan anne-babasının nafakasını temin etmekle mükelleftir. Zira Rabb'imiz “Onlara dünyada iyi davran.”⁸ buyurmaktadır. Bu ayet-i kerime annesi gayri müslim olan Sa'd b. Ebû Vakkâs (r.a) hakkında nazil olmuştur. O Müslüman olduğunda gayri müslim olan annesi, Sa'd'ı (r.a) İslam'ı terk edinceye kadar yemeyi ve içmeyi terk etmekle tehdit ettiğinde, Sa'd (r.a) dinde sebat göstererek annesi vefat etse dahi dinini bırakmayacağını ifade etti. Yaşanan bu hadise üzerine zikredilen ayet-i kerime nazil oldu.⁹ Kişi zengin olan gayri müslim anne-babanın nafakasını ise temin etmek zorunda değildir. Zira zengin kimsenin kendisi, nafakasını temin etmek hususunda mükelleftir.¹⁰ Dede ile nene de bu hususta anne-baba ile aynı hükme tabidirler. Buna gerekçe olarak da onların kişinin hayatta olmasına vesile olan ebeveynin dünyaya gelmesine vesile olmaları zikredilmekte, bu gerekçeyle kişinin, fakir

¹ Buhari, Mevakıtu's-Salat, 5 (Hadis No:527); Müslim, İman, 137 (Hadis No:85).

² Bkz: Bakara 2/83; Nisâ 4/36; En'âm 6/151; İsrâ 17/23-24.

³ İbn Mâce, Ticaret, 64 (Hadis No:2291).

أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ

⁴ Muhammed Emîn el-Hererî, *Mürşidü zevi'l-hicâ ve'l-hâce 'alâ Süneni İbn Mâce* (Cidde: Dâru'l-Minhâc, 2018), 13/287.

⁵ Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fi tertibi's-şerâi'* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1986), 4/30.

⁶ el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fi tertibi's-şerâi'*, 4/30.

⁷ Ebû'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Sind: el-Büşra, 2021), 2/190.

⁸ Lokmân 31/15.

وَصَاحِبَيْهِمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا

⁹ Müslim, Fadâilu's-Sahabe, 43 (Hadis No:1748); Ebû's-Senâ Şihâbüddîn Mahmûd b. Abdillâh b. Mahmûd el-Hüseynî el-Âlûsî, *Rûhu'l-me'ânî fi tefsîri'l-Kur'ânî'l-'azîm ve's-seb'i'l-meşânî* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1415), 11/87.

¹⁰ Zeynüddîn b. İbrâhîm b. Muhammed el-Mısırî İbn Nüceym, *el-Bahru'r-Râik Şerhu Kenzi'd-Dekâik* (Dâru'l-Kütübü'l-İslami, ts.), 4/223.

oldukları sürece onların hayatta kalmalarını sağlayacak nafakalarını tedarik etmesi gerektiği ifade edilmektedir.¹¹

---

¹¹ Ebû Muhammed Fahrüddîn Osmân b. Alî b. Mihcen b. Yûnus es-Sûfî el-Bârî ez-Zeylâî, *Tebyînü'l-ğakâ'ik* (Kahire: Matba'âtü'l-Kübrâ'l- Emîriyye, 1313), 3/63.